

(สำเนา)
เลขรับ ๓๗/๒๕๖๓ วันที่ ๘ ก.ค. ๒๕๖๓
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สภาผู้แทนราษฎร
ถนนสามเสน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นुकคลสูญหาย พ.ศ.

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบในเรื่องนี้

ข้าพเจ้ากับคณะ ขอเสนอร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นुकคลสูญหาย พ.ศ. พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ ประกอบกับเอกสารการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ (ถ้ามี) มาเพื่อได้โปรดนำเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาและหากสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้วก็ขอได้โปรดนำเสนอวุฒิสภาพิจารณาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) สุกัญญา เงินหิ้น ผู้เสนอ
(นายสุกัญญา เงินหิ้น)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์

(ลงชื่อ) อันวาร์ สาและ ผู้เสนอ (ลงชื่อ) เทพไท เสนพงศ์ ผู้เสนอ
(นายอันวาร์ สาและ) (นายเทพไท เสนพงศ์)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์

(ลงชื่อ) อิศสระ สมชัย ผู้เสนอ (ลงชื่อ) ชัยชนะ เดชเดโช ผู้เสนอ
(นายอิสสระ สมชัย) (นายชัยชนะ เดชเดโช)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์

(ลงชื่อ) พลตำรวจตรี สุรินทร์ ปาลาเร่ ผู้เสนอ (ลงชื่อ) กนก วงษ์ตระหง่าน ผู้เสนอ
(สุรินทร์ ปาลาเร่) (ศาสตราจารย์กนก วงษ์ตระหง่าน)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์

(ลงชื่อ) สาทิตย์ วงศ์หนองเตย ผู้เสนอ (ลงชื่อ) ศิริวรรณ ปราศจากศัตรู ผู้เสนอ
(นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย) (นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์

(โปรดพลิก)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย โดยกำหนดให้การค้นตัว จับกุม ชัง หรือกระทำการใดอันกระทบกระเทือนต่อเสรีภาพในร่างกายของบุคคลจะต้องมีการแจ้งสิทธิและจัดทำบันทึกการควบคุมตัวตามที่กฎหมายนี้กำหนดโดยไม่เลือกปฏิบัติ รวมทั้งกำหนดให้ศาลยุติธรรมเป็นกลไกสำคัญในการตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐอันกระทบกระเทือนต่อเสรีภาพในร่างกายของบุคคล สร้างระบบความพร้อมรับผิด (accountability) และลบล้างวัฒนธรรมปล่อยให้คนผิดลอยนวล (impunity) ตลอดจนมีกลไกสนับสนุนช่วยเหลือให้ผู้ได้รับความเสียหายได้รับความเป็นธรรม ผ่านการช่วยเหลือทางกฎหมายเพื่อติดตามตรวจสอบและนำตัวผู้ที่เกี่ยวข้องมาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา และมาตรการชดเชยฟื้นฟูและเยียวยาความเสียหายทางร่างกาย จิตใจและสังคม และการป้องกันไม่ให้เกิดกรณีเกิดขึ้นซ้ำอีก

เหตุผล

โดยที่การทรมาน การกระทำหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และการกระทำทำให้บุคคลเสียหายซึ่งกระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง ซึ่งไม่อาจยกเว้นให้กระทำได้ไม่ว่าสถานการณ์ใด ๆ อีกทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติให้รัฐมีหน้าที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของบุคคลจากการถูกค้นตัว จับกุม ชัง หรือถูกกระทำการใดอันกระทบกระเทือนต่อเสรีภาพในร่างกายเกินสมควรแก่เหตุผลที่กฎหมายกำหนด ยิ่งไปกว่านั้น การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมนั้นจะกระทำมิได้ ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติ หรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และได้ลงนามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการบังคับให้หายสาบสูญ จึงต้องมีบทบัญญัติที่กำหนดฐานความผิดเป็นการเฉพาะ ตลอดจนมีมาตรการป้องกันและปราบปรามมาตรการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหาย และมาตรการอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามข้อบทในอนุสัญญาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นการยกระดับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยให้เทียบเท่าสากล และสอดคล้องกับหลักการของรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(๑) ให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือคำรับสารภาพจากผู้ถูกกระทำหรือบุคคลที่สาม
 (๒) ลงโทษผู้ถูกกระทำ โดยมีเหตุจากการกระทำซึ่งผู้นั้นหรือบุคคลที่สามได้กระทำหรือถูกสงสัยว่าได้กระทำ

(๓) ช่มชู้หรือขู่เชิญผู้ถูกกระทำหรือบุคคลที่สาม หรือ

(๔) เพราะเหตุผลใด ๆ บนพื้นฐานของการเลือกปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบใด

แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงการลงโทษตามคำพิพากษาของศาลหรือตามที่กฎหมายบัญญัติ และตามพันธกรณีและมาตรฐานระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีอยู่

“การกระทำหรือลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี” หมายความว่า การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำด้วยประการใดเป็นเหตุให้ผู้อื่นเกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานแก่ร่างกายหรือจิตใจ หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงการลงโทษตามคำพิพากษาของศาลหรือตามที่กฎหมายบัญญัติ และตามพันธกรณีและมาตรฐานระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีอยู่

“ควบคุมตัว” หมายความว่า รวมถึง การจับ คุม ชัง ลักพา กักตัว คุมขัง กักขัง เรียกตัวหรือเชิญตัวบุคคลไปสอบถามหรือซักถาม หรือกระทำด้วยประการอื่นใดอันเป็นการจำกัดเสรีภาพในร่างกาย

“การกระทำให้บุคคลสูญหาย” หมายความว่า การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐควบคุมตัวบุคคล โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องหรือผู้กระทำปฏิเสธว่ามีได้มีการกระทำการดังกล่าว หรือปกปิดชะตากรรมหรือที่อยู่ของบุคคลนั้น หรือไม่ให้ทราบว่าคุณคนนั้นเป็นตายร้ายดีอย่างไรหรืออยู่ที่ใด

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า เจ้าพนักงานของรัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้หมายรวมถึงบุคคลซึ่งใช้อำนาจรัฐหรือได้รับมอบอำนาจ หรือได้รับแต่งตั้ง อนุญาต การสนับสนุน หรือการยอมรับโดยตรงหรือโดยปริยาย ให้ใช้อำนาจรัฐในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามกฎหมาย

“ผู้ได้รับความเสียหาย” หมายความว่า บุคคลที่ได้รับความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือจิตใจ จากการทรมาน การกระทำหรือลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี หรือการกระทำให้บุคคลสูญหาย และให้หมายความรวมถึงสามี ภรรยา คู่ชีวิต ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน และผู้อยู่ในอุปการะ ทั้งโดยนิตินัยและพฤตินัยของบุคคลที่ได้รับความเสียหายดังกล่าว

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกระเบียบหรือประกาศเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

ระเบียบหรือประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวดที่ ๑

บททั่วไป

มาตรา ๖ บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การทรมาน การกระทำหรือลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี หรือการกระทำให้บุคคลสูญหาย จะกระทำมิได้

ในกรณีที่มีการกระทำซึ่งกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง ผู้ได้รับความเสียหายมีสิทธิร้องทุกข์ร้องเรียนและเข้าถึงความเป็นธรรมโดยได้รับความคุ้มครองและการสนับสนุนช่วยเหลือจากรัฐ ผู้ได้รับ

ความเสียหายมีสิทธิได้รับการชดเชยและเยียวยาความเสียหายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมทั้งการป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดซ้ำอีก

ผู้ได้รับความเสียหาย พนักงานอัยการ หรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้ได้รับความเสียหาย มีสิทธิร้องขอต่อศาลเพื่อให้สั่งระงับหรือเพิกถอนการกระทำซึ่งกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่งเช่นว่านั้นทันที รวมทั้งกำหนดวิธีการตามสมควรเพื่อคุ้มครอง ชดเชยและเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรา ๗ รัฐมีหน้าที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลทุกคนโดยไม่เลือกปฏิบัติ และดำเนินมาตรการที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและปราบปรามการทรมาน การกระทำหรือลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และการกระทำให้บุคคลสูญหาย

ในกรณีที่ปรากฏข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำซึ่งกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง รัฐมีหน้าที่ดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพและความปลอดภัยให้แก่ผู้ได้รับความเสียหาย สนับสนุนช่วยเหลือผู้ได้รับความเสียหายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายรวมถึง การชดเชยและเยียวยาความเสียหายทางร่างกายและจิตใจ การติดตามตรวจสอบข้อร้องเรียนเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และมีมาตรการป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดซ้ำอีก

หมวด ๒

การปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

มาตรา ๘ ผู้ใดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ จับ ชัง ลักพา ควบคุมตัว หรือกระทำด้วยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องหรือผู้กระทำปฏิเสธว่ามีได้มีกระทำการนั้น หรือปกปิดชะตากรรมหรือที่อยู่ของบุคคลนั้น หรือไม่ให้ทราบว่าเป็นตายร้ายดีอย่างไรหรืออยู่ที่ใด ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกระทำให้บุคคลสูญหาย

มาตรา ๙ ผู้ใดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำด้วยประการใดให้ผู้อื่นเกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานอย่างร้ายแรงแก่ร่างกายหรือจิตใจ เพื่อวัตถุประสงค์รวมทั้งอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือคำรับสารภาพจากผู้ถูกกระทำหรือบุคคลที่สาม

(๒) ลงโทษผู้ถูกกระทำ โดยมีเหตุจากการกระทำซึ่งผู้นั้นหรือบุคคลที่สามได้กระทำหรือถูกสงสัย

ว่าได้กระทำ

(๓) ข่มขู่หรือขู่เชิญผู้ถูกกระทำหรือบุคคลที่สาม หรือ

(๔) เพราะเหตุผลใด ๆ บนพื้นฐานของการเลือกปฏิบัติต่อบุคคล

ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกระทำทรมาน

มาตรา ๑๐ ผู้ใดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำด้วยประการใดให้ผู้อื่นเกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานแก่ร่างกายหรือจิตใจ โดยเป็นการกระทำในลักษณะที่ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกระทำหรือลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี

มาตรา ๑๑ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๘ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ เป็นการกระทำ แก่บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี หญิงมีครรภ์ ผู้พิการทางร่างกายหรือจิตใจ หรือผู้ซึ่งพึ่งตนเองไม่ได้เพราะอายุหรือ ความป่วยเจ็บ ผู้กระทำต้องระวางโทษหนักกว่าบทบัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นกึ่งหนึ่ง

มาตรา ๑๒ ผู้ใดสมคบ เป็นผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน เพื่อกระทำความผิดตามมาตรา ๘ มาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๐ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

มาตรา ๑๓ ผู้ใดเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๘ มาตรา ๙ หรือ มาตรา ๑๐ และไม่ดำเนินการที่จำเป็นและเหมาะสมตามอำนาจของตน เพื่อป้องกันหรือระงับการกระทำความผิด หรือไม่ดำเนินการ หรือส่งเรื่องให้ดำเนินการ สอบสวนและดำเนินคดีอาญาตามกฎหมาย ต้องระวางโทษกึ่งหนึ่ง ของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ผู้บังคับบัญชาตามวรรคหนึ่งจะต้องเป็นผู้ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบและมีอำนาจควบคุมดูแล การกระทำซึ่งเกี่ยวข้องกับควบคุมตัวบุคคล

ผู้บังคับบัญชาตามวรรคหนึ่ง ไม่ต้องรับผิด หากพิสูจน์ได้ว่าตนไม่ทราบหรือควรจะทราบหรือ มิได้ละเลยเพิกเฉยต่อการกระทำความผิดของผู้ที่อยู่ใต้อำนาจบังคับบัญชาของตน

มาตรา ๑๔ ถ้าผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ช่วยให้มีการค้นพบผู้ถูกกระทำให้สูญ หาย โดยผู้นั้นมิได้รับอันตรายสาหัสหรือตกอยู่ในภาวะอันใกล้จะเป็นอันตรายต่อชีวิต ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็น ประโยชน์ในการดำเนินคดีให้ลงโทษผู้กระทำความผิดน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ แต่ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง

มาตรา ๑๕ ผู้ใดกระทำความผิดฐานกระทำทรมานและความผิดฐานทำให้บุคคลสูญหายตาม พระราชบัญญัตินี้นอกราชอาณาจักร ผู้นั้นต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ โดย ให้นำมาตรา ๑๐ แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๖ การกระทำความผิดฐานกระทำทรมาน ความผิดฐานกระทำหรือลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และความผิดฐานกระทำให้บุคคลสูญหายตามพระราชบัญญัตินี้ มิให้ถือว่าเป็น ความผิดทางการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน และกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศ ในเรื่องทางอาญา

มาตรา ๑๘ ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐส่งตัวบุคคลใดออกไปนอก ราชอาณาจักร หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการส่งบุคคลดังกล่าวออกไปจะส่งผลให้บุคคลนั้นต้องตกอยู่ในความ เสี่ยงจากการทรมาน การกระทำหรือลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี หรือการกระทำให้ บุคคลสูญหาย

ส่วนที่ ๒

การดำเนินคดีอาญา

มาตรา ๑๙ ให้ผู้ได้รับความเสียหายในคดีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ (สามี ภริยา คู่ชีวิต ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน และผู้อยู่ในอุปการะ ทั้งโดยนิตินัยและพฤตินัย) เป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา

มาตรา ๒๐ ให้การกระทำความผิดฐานกระทำให้บุคคลสูญหายตามพระราชบัญญัตินี้เป็น ความผิดต่อเนื่องตลอดเวลาจนกว่าจะเปิดเผยชะตากรรมหรือปล่อยตัวบุคคลที่ถูกควบคุมตัว และไม่ให้เริ่มนับ

อายุความจนกว่าจะพบบุคคลที่ถูกกระทำให้สูญหาย หรือปรากฏหลักฐานน่าเชื่อว่าบุคคลนั้นถึงแก่ความตาย และให้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนจนกว่าจะพบบุคคลที่ถูกกระทำให้สูญหายหรือปรากฏหลักฐานน่าเชื่อว่าบุคคลนั้นถึงแก่ความตาย

มาตรา ๒๑ ให้ความผิดฐานกระทำทรมาน และฐานกระทำให้บุคคลสูญหายตามพระราชบัญญัตินี้มีอายุความห้าสิบปี

ความผิดฐานกระทำทรมาน และฐานกระทำให้บุคคลสูญหายตามพระราชบัญญัตินี้ไม่มีอายุความหากเป็นส่วนหนึ่งของการกระทำที่มีลักษณะอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ

มาตรา ๒๒ ให้คดีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นคดีพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ และให้พนักงานอัยการเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนการสอบสวน

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหน่วยงานใดตกเป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหน่วยงานนั้นเข้าร่วมเป็นพนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้ และให้นำบทบัญญัติในหมวด ๓ การสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การดำเนินคดีตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ และบทบัญญัติมาตรา ๒๑/๑ ตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษไม่นำมาใช้บังคับกับความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๓ เมื่อพนักงานอัยการตามมาตรา ๒๒ เห็นว่าการสอบสวนเสร็จแล้ว ให้ทำความเข้าใจเพื่อออกคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง

ในกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง ให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งให้อัยการสูงสุดเพื่อชี้ขาด

มาตรา ๒๔ ให้หน่วยงานที่มีอำนาจสืบสวนสอบสวนในคดีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ รายงานให้ผู้ได้รับความเสียหายทราบถึงผลความคืบหน้าของคดีอย่างต่อเนื่อง และให้คณะกรรมการ หรือ คณะอนุกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ติดตามผลความคืบหน้าของคดี และดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพและความปลอดภัย ชดเชยและฟื้นฟูเยียวยาความเสียหายทางร่างกายและจิตใจ ให้คำปรึกษาแนะนำด้านกฎหมาย และสนับสนุนช่วยเหลือด้านการดำเนินคดี โดยการมีส่วนร่วมจากผู้ได้รับความเสียหาย

มาตรา ๒๕ ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีอาญาขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ได้รับความเสียหายเพราะเหตุที่ได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือได้รับความเสื่อมเสียต่อเสรีภาพในร่างกาย ชื่อเสียง หรือได้รับความเสียหายในทางทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของจำเลย

ในการนี้ ให้คณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย และสนับสนุนข้อมูลที่จำเป็นเพื่อให้ศาลกำหนดมาตรการที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการป้องกัน และการฟื้นฟูเยียวยาแก่ผู้ได้รับความเสียหาย ซึ่งรวมทั้งการรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจแก่ผู้ได้รับความเสียหายด้วย

มาตรา ๒๖ ให้คดีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลพลเรือน และให้นำเอาวิธีพิจารณาคดีตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบมาบังคับใช้กับคดีดังกล่าวโดยอนุโลม

หมวด ๓

การป้องกันการทรمانและการกระทำใ้บุคคลสูญหาย

มาตรา ๒๗ ในการควบคุมตัวบุคคล ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีหน้าที่ในการควบคุมตัวบุคคลต้องจัดให้มีบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัวตามมาตรา ๒๘ และให้ผู้ถูกควบคุมตัวมีสิทธิและได้รับแจ้งสิทธิดังต่อไปนี้

(๑) แจ้งให้ผู้ถูกควบคุมตัว และญาติหรือบุคคลที่ผู้ถูกควบคุมตัวไว้วางใจทราบถึงวัน เวลา และสถานที่ของการถูกควบคุมตัว คำสั่งและเหตุแห่งการออกคำสั่งที่ให้มีการควบคุมตัว และข้อมูลหรือรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ใช้อำนาจควบคุมตัว

(๒) แจ้งให้ญาติหรือบุคคลที่ผู้ถูกควบคุมตัวไว้วางใจทราบถึงข้อมูลและรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการเคลื่อนย้ายและสถานที่ปลายทางที่รับตัว ในกรณีที่มีการย้ายสถานที่ควบคุมตัว

(๓) แจ้งให้ญาติหรือบุคคลที่ผู้ถูกควบคุมตัวไว้วางใจทราบถึงข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพร่างกายหรือจิตใจของผู้ถูกควบคุมตัว และรายละเอียดเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลและสถานพยาบาลที่รับตัวในทันที กรณีที่ผู้ถูกควบคุมตัวเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บ

(๔) ได้รับการเยี่ยมและติดต่อกับญาติหรือบุคคลที่ผู้ถูกควบคุมตัวไว้วางใจตามสมควร

(๕) พบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความที่ตนเลือกเป็นการเฉพาะตัว และมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย

(๖) มีทนายความเข้าร่วมการสอบปากคำ การสอบถามหรือซักถาม โดยก่อนเริ่มการสอบปากคำ การสอบถามหรือซักถามทุกครั้ง ต้องมีการระบุตัวตนของผู้ที่เข้าร่วมทุกคนและมีการบันทึกภาพและเสียงซึ่งสามารถเข้าถึงและกลับมาใช้ได้โดยความหมายไม่เปลี่ยนแปลง

(๗) ได้รับการตรวจร่างกาย และการรักษาพยาบาลโดยเร็วโดยแพทย์ เมื่อบาดเจ็บหรือเจ็บป่วย

(๘) ในกรณีที่ผู้ถูกควบคุมตัวถึงแก่ความตายหรือได้รับบาดเจ็บจนไม่สามารถจัดการเองได้ ให้ผู้ได้รับความเสียหายมีสิทธิเข้าไปมีส่วนร่วมในการค้นหาความจริงเกี่ยวกับการตายหรือบาดเจ็บของผู้ถูกควบคุมตัว

ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่แจ้งให้ผู้ถูกควบคุมตัวทราบในโอกาสแรกถึงสิทธิตามวรรคหนึ่ง และมีหน้าที่อำนวยความสะดวกให้ผู้ถูกควบคุมตัวเข้าถึงสิทธิดังกล่าว

มาตรา ๒๘ ในการควบคุมตัวบุคคล ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีหน้าที่ในการควบคุมตัวบุคคลต้องจัดให้มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัว อย่างน้อยต้องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อ นามสกุล รูปถ่าย ตำหนิรูปพรรณ รวมทั้งข้อมูลอื่นที่ใช้ระบุตัวบุคคลและสภาพร่างกายของผู้ถูกควบคุมตัว

(๒) วัน เวลา และสถานที่ของการถูกควบคุมตัว และข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ทำการควบคุมตัว ในกรณีที่มีการย้ายสถานที่ดังกล่าว จะต้องมีการระบุถึงสถานที่ปลายทางที่รับตัว และเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับผิดชอบการย้ายสถานที่ควบคุมตัวนั้น

(๓) คำสั่งที่ให้มีการควบคุมตัว และเหตุแห่งการออกคำสั่งนั้น

(๔) เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ออกคำสั่งให้มีการควบคุมตัว

(๕) วัน เวลา และสถานที่ของการปล่อยตัว ผู้รับผิดชอบในการปล่อยตัว และญาติหรือบุคคลที่มารับตัว หรือพยานในการปล่อยตัว

(๖) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพร่างกายของบุคคลผู้ถูกควบคุมตัว ทั้งก่อนควบคุมตัวและก่อนการปล่อยตัว ในกรณีที่ถูกควบคุมตัวถึงแก่ความตายจะต้องระบุถึงข้อมูลประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๗) ข้อมูลเพื่อใช้ในการติดต่อญาติหรือบุคคลที่ผู้ถูกควบคุมตัวไว้วางใจ และนายความ (หากมี)

(๘) ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อรับประกันสิทธิของผู้ถูกควบคุมตัวตามมาตรา ๒๗ และ

(๙) ข้อมูลอื่น ๆ ที่คณะกรรมการกำหนดเพื่อป้องกันการทรมาน การกระทำหรือลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี หรือการกระทำที่บุคคลสูญหาย

ในการปล่อยตัวตาม (๕) ก่อนปล่อยตัวให้ผู้มีหน้าที่ในการควบคุมตัวตามวรรคหนึ่งแจ้งญาติหรือบุคคลที่ผู้ถูกควบคุมตัวไว้วางใจให้ทราบถึงการปล่อยตัวและให้บันทึกไว้ด้วยว่ามีผู้ใดมารับตัวไป หากไม่สามารถติดต่อญาติได้หรือไม่มีบุคคลใดมารับตัว ให้บันทึกวิธีการติดต่อญาติหรือบุคคลที่ผู้ถูกควบคุมตัวไว้วางใจไว้และให้ผู้รับผิดชอบในการปล่อยตัวจัดหาพยานในการปล่อยตัว พร้อมทั้งบันทึกชื่อ ที่อยู่ของพยานนั้นไว้เพื่อเป็นหลักฐานในการปล่อยตัว

มาตรา ๒๙ ญาติหรือบุคคลเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกควบคุมตัว คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ หรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ มีสิทธิร้องขอต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐให้เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัวตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘

หากเจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคหนึ่งปฏิเสธที่จะเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัว ญาติหรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกควบคุมตัว คณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการมีสิทธิร้องขอต่อศาลอาญาแห่งท้องที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญา เพื่อให้ศาลสั่งเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวได้

ศาลมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคหนึ่ง เปิดเผยข้อมูลตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘ ให้แก่ญาติหรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกควบคุมตัว

คณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการได้คำสั่งศาลดังกล่าวให้อุทธรณ์ไปยังศาลชั้นอุทธรณ์ และให้คำสั่งศาลชั้นอุทธรณ์เป็นที่สิ้นสุด

มาตรา ๓๐ คำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลจะทำได้เฉพาะกรณีที่ศาลได้เรียกผู้ถูกควบคุมตัวมาสอบถามต่อหน้าศาล และมีหลักประกันว่าผู้ถูกควบคุมตัวจะไม่ถูกทรมาน หรือกระทำหรือลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี หรือกระทำให้สูญหาย และการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวอาจก่อให้เกิดอันตราย หรือละเมิดความเป็นส่วนตัวของผู้ถูกควบคุมตัว หรือเป็นอุปสรรคต่อการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา

มาตรา ๓๑ เมื่อมีการอ้างว่าบุคคลใดต้องถูกควบคุมตัวโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือปรากฏข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการทรมาน การกระทำหรือลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี หรือการกระทำที่บุคคลสูญหาย บุคคลดังต่อไปนี้ มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลอาญาหรือศาลยุติธรรมแห่งท้องที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญา เพื่อให้มีคำสั่งระงับการกระทำเช่นนั้นทันที

(๑) ผู้ได้รับความเสียหาย

(๒) พนักงานอัยการ

- (๓) พนักงานสอบสวนหรือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ
 (๔) คณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจาก

คณะกรรมการ

- (๕) บุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกควบคุมตัว
 ให้ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่งซึ่งใช้สิทธิโดยสุจริตเพื่อประโยชน์ตามพระราชบัญญัตินี้

ย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา ๓๒ เมื่อได้รับคำร้องตามมาตรา ๓๑ หรือเมื่อความปรากฏต่อศาลว่ามีการทรมาน หรือ การกระทำหรือลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี หรือการกระทำให้บุคคลสูญหาย ให้ศาล ดำเนินการไต่สวนฝ่ายเดียวโดยทันที ถ้าศาลเห็นว่าคำร้องนั้นมีมูล ศาลมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐนำตัวผู้ถูก ควบคุมตัวหรือผู้ได้รับความเสียหายมาศาลโดยพลัน และหากการควบคุมตัวเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือ เกิดการทรมาน การกระทำหรือลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี หรือการกระทำให้บุคคลสูญหาย ในระหว่างการควบคุมตัว ให้ศาลมีคำสั่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) ปลดปล่อยผู้ถูกควบคุมตัวทันที
- (๒) ให้ยุติการทรมาน หรือการกระทำหรือลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี
- (๓) เปลี่ยนสถานที่ควบคุมตัว
- (๔) ให้ผู้ได้รับความเสียหายได้พบญาติ ทนายความ หรือบุคคลอื่นที่ไว้วางใจเป็นการส่วนตัว
- (๕) ให้มีการรักษาพยาบาลรวมทั้งการฟื้นฟูร่างกายและจิตใจ
- (๖) ให้เปิดเผยเอกสารบันทึกหรือข้อมูลอื่นใด
- (๗) กำหนดมาตรการอื่นใดที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการระงับการกระทำหรือเยียวยา

เบื้องต้นกับผู้ได้รับความเสียหาย

ให้คณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการมี อำนาจหน้าที่ยื่นคำร้องให้ศาลกำหนดมาตรการที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการป้องกัน และการฟื้นฟูเยียวยา เบื้องต้นแก่ผู้ได้รับความเสียหาย ซึ่งรวมทั้งการรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ

คำสั่งศาลตามมาตรา นี้ ให้อุทธรณ์ไปยังศาลชั้นอุทธรณ์ และให้คำสั่งศาลชั้นอุทธรณ์เป็นที่สุด

มาตรา ๓๓ ในกรณีที่ผู้ถูกควบคุมตัวถึงแก่ความตาย เจ้าหน้าที่ของรัฐในการควบคุมตัว จะต้องประสานงานอย่างเร่งด่วนเพื่อจัดทำสำนวนชั้นสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ว่าด้วยการชันสูตรพลิกศพแล้ว และต้องดำเนินการดังต่อไปนี้ด้วย

- (๑) เก็บรักษาสถานที่เกิดเหตุเพื่อป้องกันมิให้บุคคลเข้าไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน และ ประสานงานกับหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตรวจพิสูจน์หลักฐานเพื่อเก็บและรวบรวมพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ
- (๒) ติดต่อครอบครัวหรือญาติของผู้ตายเพื่อให้มีส่วนร่วมในการค้นหาความจริงเกี่ยวกับการตาย

และ

(๓) ประสานงานกับคณะกรรมการหรือสำนักงานเพื่อให้มีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ ข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทรมานในระหว่างควบคุมตัว

มาตรา ๓๔ ในกรณีที่ปรากฏต่อศาลว่าพยานหลักฐานใดเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัย ข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาเนื่องจากการทรมาน การกระทำหรือลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และการกระทำให้บุคคลสูญหาย ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานนั้น เว้นแต่เป็นการรับฟังพยานหลักฐานเพื่อ ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๕ บุคคลซึ่งใช้สิทธิโดยสุจริตในการแจ้งความหรือร้องเรียนต่อคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการทรมาน การกระทำ หรือลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และการกระทำให้บุคคลสูญหาย ย่อมได้รับความคุ้มครอง ซึ่งรวมทั้งจากการถูกดำเนินคดีอาญา คดีแพ่ง หรือคดีปกครอง

หมวด ๔

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย

มาตรา ๓๖ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย” ประกอบด้วย

- (๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นประธานกรรมการ
- (๒) ปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นรองประธานกรรมการ
- (๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงมหาดไทย อธิบดี กรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ นายกสภานายความ
- (๔) ผู้แทนผู้ได้รับความเสียหายจากการทรมาน การกระทำหรือลงโทษที่โหดร้าย ไร้ มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และการกระทำให้บุคคลสูญหาย ซึ่งคัดเลือกกันเองจำนวนสองคน
- (๕) ผู้แทนองค์กรภาคประชาสังคมซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่มีใช่เป็นการแสวงหาผลกำไรและ ดำเนินกิจกรรมด้านการปกป้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของบุคคลจากการถูกควบคุมตัว ซึ่งคัดเลือกกันเอง จำนวนสามคน
- (๖) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ เป็นที่ประจักษ์ในด้านการตรวจพิสูจน์หลักฐานจำนวนหนึ่งคน นิติเวชศาสตร์จำนวนหนึ่งคน และด้านจิตวิทยา จำนวนหนึ่งคนเป็นกรรมการ

ให้อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดี กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพแต่งตั้งข้าราชการของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจำนวนไม่เกินสองคน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกกรรมการตาม (๔) และ (๕) ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ กำหนด

มาตรา ๓๗ กรรมการตามมาตรา ๓๖ (๔) (๕) และ (๖) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะ ต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๓) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๔) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือ ผู้ดำรงตำแหน่งบริหารในพรรคการเมือง
- (๕) ไม่เป็นผู้อยู่ระหว่างถูกสั่งให้พักราชการหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
- (๖) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะกระทำผิดวินัย

(๗) ไม่เคยเคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก รวมทั้งคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกแต่ให้รอการลงโทษหรือรอการกำหนด เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่กระทำโดยประมาท ความผิดฐานหมิ่นประมาท หรือความผิดลหุโทษ

(๘) ไม่เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(๙) ไม่เคยถูกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตรวจสอบแล้วเห็นว่ากระทำการอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

มาตรา ๓๘ กรรมการตามมาตรา ๓๖ (๔) (๕) และ (๖) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี เมื่อครบกำหนดตามวาระหนึ่ง กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งได้รับการแต่งตั้งอีกได้แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการซึ่งได้รับการแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่ แต่ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่พ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๓๙ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา ๓๖ (๔) (๕) และ (๖) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๐

(๔) คณะกรรมการมีมติสองในสามให้ออก เพราะมีความประพฤติเสื่อมเสีย บกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ หรือหย่อนความสามารถ

มาตรา ๔๐ เมื่อตำแหน่งกรรมการตามมาตรา ๓๖ (๔) (๕) และ (๖) ว่างลงก่อน ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ภายในหกสิบวัน เว้นแต่วาระของกรรมการเหลือไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่แต่งตั้งกรรมการก็ได้

มาตรา ๔๑ ให้คณะกรรมการประชุมอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

ในการปฏิบัติหน้าที่ ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสียโดยตรงหรือโดยอ้อมในเรื่องที่คณะกรรมการพิจารณา ให้ประธานหรือกรรมการผู้นั้นแจ้งให้ที่ประชุมทราบและให้ที่ประชุมพิจารณาว่า คณะกรรมการผู้นั้นสมควรอยู่ในที่ประชุมและมีมติในเรื่องนั้นได้หรือไม่ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๔๒ คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือมาตรการอื่นที่จำเป็นตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) กำหนดนโยบาย แผนงาน และมาตรการเพื่อป้องกันและปราบปรามการทรมาน การกระทำ หรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำแย่ศักดิ์ศรี และการกระทำให้บุคคลสูญหาย

(๓) กำหนดนโยบายและมาตรการฟื้นฟูและเยียวยาด้านร่างกายและจิตใจแก่ผู้ได้รับความเสียหายที่ครอบคลุมความเสียหายทุกด้าน ซึ่งหมายรวมถึงการทำให้กลับสู่สภาพเดิม การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่เพียงพอ การบำบัดและฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจให้สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

(๔) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการช่วยเหลือและเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายทั้งทางการเงินและทางจิตใจตลอดรวมถึงการฟื้นฟูระยะยาวทางการแพทย์ให้กับผู้เสียหาย โดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

(๕) กำหนดมาตรการเพื่อป้องกันมิให้มีการปกปิดการควบคุมตัวบุคคล

(๖) ติดตามตรวจสอบข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการทรมาน การกระทำหรือลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี หรือการกระทำที่บุคคลสูญหาย สนับสนุนช่วยเหลือผู้ได้รับความเสียหายด้วยการให้คำปรึกษาและนำทางกฎหมาย ด้านทนายความ ด้านการตรวจทางการแพทย์เพื่อประโยชน์ทางคดี ด้านการติดตามความคืบหน้าของคดี ด้านการฟื้นฟูเยียวยาความเสียหายทางร่างกายและจิตใจ และป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำอีก

(๗) ติดตามดูแล อำนาจการและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการสืบสวนสอบสวนที่รวดเร็วและเป็นธรรม รวมทั้งขอให้เปลี่ยนตัวพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

(๘) ขอให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนหรือเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ได้ตามความเหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๙) ตรวจเยี่ยมหน่วยงานหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตัวได้โดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้ารับเรื่องร้องเรียนที่ไม่ระบุชื่อผู้ร้อง และให้คำแนะนำแก่หน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๐) จัดทำรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับการทรมาน การกระทำหรือลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี หรือการกระทำที่บุคคลสูญหาย และแนวทางแก้ไขปัญหา เสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา และเผยแพร่ต่อสาธารณชนเป็นประจำทุกปี

(๑๑) แต่งตั้งที่ปรึกษา อนุกรรมการ หรือเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(๑๒) วางระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งค่าใช้จ่ายอื่น โดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

(๑๓) วางระเบียบอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๔) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา ๔๓ ให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ประสานงานและร่วมมือกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องในการสืบหาติดตามช่วยเหลือผู้ได้รับความเสียหาย

(๒) ติดตามตรวจสอบข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการทรมาน การกระทำหรือลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี หรือการกระทำที่บุคคลสูญหาย สนับสนุนช่วยเหลือผู้ได้รับความเสียหายด้วยการให้คำปรึกษาและนำทางกฎหมาย ด้านทนายความ ด้านการตรวจทางการแพทย์เพื่อประโยชน์ทางคดี ด้านการติดตามความคืบหน้าของคดี ด้านการฟื้นฟูเยียวยาความเสียหายทางร่างกายและจิตใจ และป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำอีก

(๓) สนับสนุนให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทรมาน หรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และการกระทำให้บุคคลสูญหาย

(๔) ศึกษา วิจัย และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการทรมาน การกระทำหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีและการกระทำให้บุคคลสูญหาย รวมทั้งให้ความรู้และฝึกอบรมแก่ประชาชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๕) รวบรวมข้อมูล สถิติคดี และจัดทำรายงานผลดำเนินการประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรี พร้อมทั้งแนวทางการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย

(๖) ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการมอบหมาย

หมวด ๕

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๔๔ ผู้ใดกระทำความผิดฐานกระทำให้บุคคลสูญหายต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงห้าแสนบาท ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา ๔๕ ผู้ใดกระทำความผิดฐานกระทำทรมาน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงห้าแสนบาท ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา ๔๖ ผู้ใดกระทำความผิดฐานกระทำหรือลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๔๗ ผู้ใดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกควบคุมตัวตามมาตรา ๒๗ หรือจัดการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการควบคุมตัวตามมาตรา ๒๘ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขัดขวางการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกควบคุมตัว ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๘ ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสืบสวนสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับการกระทำให้บุคคลสูญหายอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะพบบุคคลที่ถูกกระทำให้สูญหาย หรือปรากฏหลักฐานน่าเชื่อว่าบุคคลนั้นถึงแก่ความตาย และดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด แม้การปฏิเสธหรือปกปิดชะตากรรมของผู้ถูกควบคุมตัวได้เกิดขึ้นก่อนพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

.....

.....

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย
พ.ศ.

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่การทรมาน การกระทำที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการบังคับบุคคลให้สูญหายซึ่งกระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง ซึ่งไม่อาจยกเว้นให้กระทำได้ไม่ว่าสถานการณ์ใด ๆ อีกทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติให้รัฐมีหน้าที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของบุคคลจากการถูกค้นตัว จับ คุมขัง หรือ ถูกกระทำการใด อันกระทบกระเทือนต่อเสรีภาพในร่างกายเกินสมควรแก่เหตุที่กฎหมายกำหนด ยิ่งไปกว่านั้นการทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมนั้นจะกระทำมิได้ ประกอบกับประเทศได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติ หรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และได้ลงนามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการบังคับให้หายสาบสูญ จึงต้องมีบทบัญญัติที่กำหนดฐานความผิดเป็นการเฉพาะ ตลอดจน มีมาตรการป้องกันและปราบปราม มาตรการเยียวยาผู้เสียหาย และมาตรการอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถ ปฏิบัติตามข้อบทในอนุสัญญาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นการยกระดับการคุ้มครองสิทธิ มนุษยชนในประเทศไทยให้เทียบเท่าสากล และสอดคล้องกับหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย พ.ศ. แบ่งเป็น ๕ หมวด จำนวน ๔๘ มาตรา ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

๑) การกำหนดบทนิยาม (ร่างมาตรา ๔) และการกำหนดผู้รักษาการ (ร่างมาตรา ๕)

๒) หมวดที่ ๑ บททั่วไป กำหนดกรอบแนวคิดของการป้องกันและปราบปราม การทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย เพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดเกี่ยวกับหน้าที่ของรัฐ ซึ่งหมาย รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งฝ่ายบริหาร ตุลาการและนิติบัญญัติ

- ยืนยันหลักการของรัฐธรรมนูญที่รัฐจะต้องคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของบุคคลโดยไม่เลือกปฏิบัติ การทรมาน การกระทำหรือลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และการกระทำให้บุคคลสูญหายจะกระทำมิได้ ซึ่งหมายรวมถึงรัฐต้อง ดำเนินมาตรการป้องกันและปราบปรามอย่างมีประสิทธิภาพ

- กำหนดรับรองสิทธิในการร้องเรียนเกี่ยวกับการทรมานหรือการกระทำให้บุคคลสูญหาย หน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพความปลอดภัยและสนับสนุนช่วยเหลือผู้ได้รับความเสียหายอย่างเร่งด่วน ซึ่งรวมทั้ง การติดตามตรวจสอบข้อร้องเรียนเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา การสามารถ เข้าถึงการชดเชยและเยียวยาความเสียหายทั้งทางร่างกายและจิตใจ เพื่อคืนความเป็นธรรมให้แก่ผู้ได้รับความเสียหาย และสุดท้ายรัฐต้องดำเนินมาตรการที่เหมาะสมเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดซ้ำอีก

- กำหนดบทบาทขององค์กรฝ่ายตุลาการในการตรวจสอบถ่วงดุลการใช้อำนาจ โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้มีคำสั่งระงับหรือเพิกถอนการกระทำซึ่งกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและ

ร่างกายเช่นว่านั้นทันที และศาลยังมีอำนาจหน้าที่กำหนดวิธีการตามสมควรเพื่อคุ้มครอง ชดเชยและ เยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นผ่านการสนับสนุนช่วยเหลือจากคณะกรรมการ (ร่างมาตรา ๖ ถึงร่างมาตรา ๗)

๓) หมวด ๒ การปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย กำหนด มาตรการปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย ที่รวมถึงฐานความผิด การดำเนินคดี การเข้าถึงความเป็นธรรมของผู้ได้รับความเสียหายและการชดเชยฟื้นฟูเยียวยา เพื่อสร้างระบบความ พร้อมรับผิด (accountability) และลบล้างวัฒนธรรมปล่อยให้คนผิดลอยนวล (impunity) และมีกลไก สนับสนุนช่วยเหลือให้ผู้ได้รับความเสียหายได้รับความเป็นธรรม ผ่านการช่วยเหลือทางกฎหมายเพื่อติดตาม ตรวจสอบและนำตัวผู้เกี่ยวข้องมาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา และการชดเชยฟื้นฟูเยียวยา ความเสียหายทางร่างกาย จิตใจและสังคม และการป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดเกิดขึ้นซ้ำอีก

- ความผิดฐานกระทำทำให้บุคคลสูญหาย (ร่างมาตรา ๘)
- ความผิดฐานกระทำทรมาน (ร่างมาตรา ๙)
- ความผิดฐานกระทำหรือลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี

(ร่างมาตรา ๑๐)

- เหตุเพิ่มโทษ (ร่างมาตรา ๑๑)
- ความรับผิดของผู้สมคบ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน (ร่างมาตรา ๑๒)
- ความรับผิดของผู้บังคับบัญชา (ร่างมาตรา ๑๓)
- เหตุลดหย่อนโทษสำหรับผู้กระทำความผิด (ร่างมาตรา ๑๔)
- ยืนยันรับรองหลักความรับผิดสากล (Universal jurisdiction) (ร่างมาตรา ๑๕)
- หลักกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนและความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญา

(ร่างมาตรา ๑๖)

- หลักสิทธิเด็ดขาด (Non-derogation) (ร่างมาตรา ๑๗)
- หลักการไม่ส่งตัวกลับไปเผชิญอันตราย (Non-refoulement) (ร่างมาตรา ๑๘)
- ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการของอนุสัญญาเพื่อประสิทธิผลในการป้องกัน

การทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหายสมดังเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัตินี้

- การรับรองความเป็นผู้เสียหายในคดีอาญา เพื่อให้สามี ภริยา คู่ชีวิต ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน และผู้อยู่ในอุปการะ ทั้งโดยนิตินัยและพฤตินัย สามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม ทางอาญา ได้รับทราบความเป็นจริง และเข้าถึงความเป็นธรรมได้ (ร่างมาตรา ๑๙)

- การกำหนดเรื่องการนับอายุความ โดยให้การกระทำความผิดฐานกระทำทำให้บุคคล สูญหายเป็นความผิดต่อเนื่องตลอดเวลาจนกว่าจะเปิดเผยชะตากรรมหรือปล่อยตัวบุคคลที่ถูกควบคุมตัว และการสืบสวนสอบสวนต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเริ่มนับอายุความก็ต่อเมื่อพบบุคคลที่ถูกกระทำ ให้สูญหายหรือปรากฏหลักฐานน่าเชื่อว่าบุคคลนั้นถึงแก่ความตาย (ร่างมาตรา ๒๐)

และให้ความผิดฐานกระทำทำให้บุคคลสูญหายและฐานกระทำทรมานมีอายุความห้าสิบปี และให้ไม่มีอายุความหากเป็นส่วนหนึ่งของการกระทำที่มีลักษณะอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ (ร่างมาตรา ๒๑)

- การกำหนดให้คดีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นคดีพิเศษตามกฎหมายว่าด้วย คดีพิเศษ โดยมีพนักงานอัยการเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนการสอบสวน และไม่ให้การดำเนินคดีต้องอยู่ในอำนาจ ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติหรือคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตในภาครัฐ (ร่างมาตรา ๒๒)

- การกำหนดเรื่องการสังคดี โดยในกรณีมีคำสั่งไม่ฟ้องคดีให้เป็นอำนาจหน้าที่ของอัยการสูงสุดชี้ขาด (ร่างมาตรา ๒๓)
- การกำหนดรับรองสิทธิของผู้ได้รับความเสียหายให้ได้รับทราบถึงผลความคืบหน้าของคดีอย่างต่อเนื่อง โดยคณะกรรมการมีหน้าที่ร่วมติดตามความคืบหน้าของคดี และดำเนินมาตรการเพื่อคุ้มครองเสรีภาพและความปลอดภัย ชดเชยและฟื้นฟูเยียวยาความเสียหายทางร่างกายและจิตใจ ให้คำปรึกษาด้านกฎหมายและช่วยเหลือด้านการดำเนินคดี (ร่างมาตรา ๒๔)
- การให้พนักงานอัยการร่วมกับคณะกรรมการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำความผิดให้แก่ผู้ได้รับความเสียหาย และสนับสนุนข้อมูลที่จำเป็นเพื่อให้ศาลกำหนดมาตรการที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและการฟื้นฟูเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายด้วย (ร่างมาตรา ๒๕)
- การกำหนดให้ศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นศาลพลเรือน เพื่อให้ผู้ต้องหา จำเลยและผู้เสียหายอยู่ในเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรมซึ่งเป็นศาลพลเรือน (ร่างมาตรา ๒๖)

๔) หมวด ๓ การป้องกันการทรมานและการกระทำที่บุคคลสูญหาย การกำหนดมาตรการป้องกันการทรมานและการกระทำที่บุคคลสูญหาย โดยกำหนดให้การค้นตัว จับ คุมขัง หรือกระทำการอันใดอันกระทบกระเทือนต่อเสรีภาพในร่างกายของบุคคลจะต้องมีการดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด และให้ศาลยุติธรรมเป็นกลไกสำคัญในการตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐอันกระทบกระเทือนต่อเสรีภาพในร่างกายของบุคคล เพื่อสร้างระบบความพร้อมรับผิด (accountability) และลดล้างวัฒนธรรมปล่อยให้คนผิดลอยนวล (impunity) ดังนี้

- การแจ้งสิทธิผู้ถูกควบคุมตัวในการที่จะติดต่อกับญาติหรือบุคคลที่ผู้ถูกควบคุมตัวไว้วางใจ สามารถพบและปรึกษาทนายความ และได้รับการตรวจร่างกายและรักษาพยาบาล (ร่างมาตรา ๒๗)
- การจัดทำบันทึกเกี่ยวกับการควบคุมตัวโดยมีรายละเอียดอย่างน้อยตามรายการที่กฎหมายกำหนด (ร่างมาตรา ๒๘)
- การกำหนดให้ญาติหรือบุคคลเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกควบคุมตัว คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีสิทธิร้องขอให้เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการควบคุมตัวได้ (ร่างมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง) การที่หากถูกปฏิเสธในการให้ข้อมูล ให้ศาลอาญาในท้องที่ที่มีเขตอำนาจสั่งให้เปิดเผยข้อมูลได้ (ร่างมาตรา ๒๙ วรรคสองและวรรคสาม)
- คำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลต้องเป็นกรณีที่ศาลได้เรียกผู้ถูกควบคุมตัวมาสอบถามต่อหน้าศาลแล้วและมีเหตุยกเว้นให้ไม่เปิดเผยข้อมูลตามที่กฎหมายกำหนด (ร่างมาตรา ๓๐)
- การกำหนดให้ศาลอาญาแห่งท้องที่ที่มีอำนาจตรวจสอบการใช้อำนาจควบคุมตัวว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ (ร่างมาตรา ๓๑)
- การไต่สวนและมีคำสั่งเพื่อให้ยุติการกระทำที่ขัดต่อพระราชบัญญัตินี้และกำหนดมาตรการที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการป้องกัน และฟื้นฟูเยียวยาเบื้องต้นแก่ผู้ได้รับความเสียหายโดยการสนับสนุนช่วยเหลือจากคณะกรรมการ (ร่างมาตรา ๓๒)
- การกำหนดวิธีปฏิบัติกรณีผู้ถูกควบคุมตัวถึงแก่ความตาย นอกจากการประสานงานเพื่อจัดทำสำนวนชันสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว เจ้าหน้าที่ของรัฐในการควบคุมตัวมีหน้าที่เก็บรักษาสถานที่เกิดเหตุเพื่อป้องกันมิให้บุคคลเข้าไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานและประสานงานกับหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตรวจพิสูจน์หลักฐานเพื่อเก็บและรวบรวมหลักฐานในที่เกิดเหตุตามหลักห่วงโซ่พยานหลักฐาน (Chain of custody) และติดต่อกับครอบครัวหรือญาติของผู้ตาย

ให้มีส่วนร่วมในการค้นหาความจริงเกี่ยวกับการตาย รวมทั้งประสานงานกับคณะกรรมการเพื่อให้มีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทรมานในระหว่างควบคุมตัว (ร่างมาตรา ๓๓)

- การกำหนดบทต้องห้ามรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาเนื่องจากการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๓๔)

- การกำหนดบทคุ้มครองผู้ใช้สิทธิร้องเรียนโดยสุจริต (ร่างมาตรา ๓๕)

๕) หมวด ๔ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย ดังนี้

- การกำหนดองค์ประกอบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย (ร่างมาตรา ๓๖)

- การกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการบางตำแหน่ง (ร่างมาตรา ๓๗)

- วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการบางตำแหน่ง (ร่างมาตรา ๓๘)

- การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการบางตำแหน่ง (ร่างมาตรา ๓๙)

- การดำเนินการแต่งตั้งกรรมการ เมื่อกรรมการบางตำแหน่งว่างลง (ร่างมาตรา ๔๐)

- การประชุมและองค์ประชุมของคณะกรรมการ (ร่างมาตรา ๔๑)

- หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ (ร่างมาตรา ๔๒)

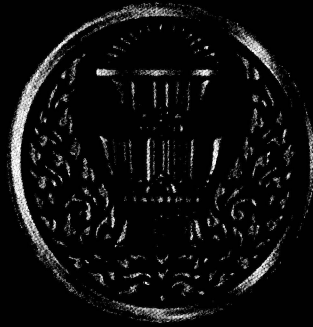
- การกำหนดให้มีสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการและหน้าที่และอำนาจของสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ (ร่างมาตรา ๔๓)

๖) หมวด ๕ บทกำหนดโทษ

ให้มีอัตราโทษที่ได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของความผิด (ร่างมาตรา ๔๔ ถึงร่างมาตรา ๔๗)

๗) บทเฉพาะกาล

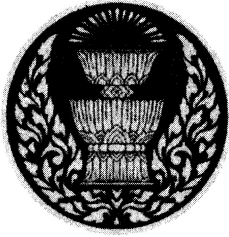
เพื่อรับประกันว่าจะมีการสืบสวนสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับการกระทำให้บุคคลสูญหายอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะพบบุคคลที่ถูกกระทำให้สูญหายหรือปรากฏหลักฐานน่าเชื่อว่าบุคคลนั้นถึงแก่ความตาย และดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ถึงแม้ว่าการปฏิเสธหรือปกปิดชะตากรรมของผู้ถูกควบคุมตัวได้เกิดขึ้นก่อนพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๔๘)

รายงานผลการรับฟังความคิดเห็น
และรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจาก
ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม
การทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ.
นายสุทัศน์ เงินหมื่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะ เป็นผู้เสนอ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

รายงานผลการรับฟังความคิดเห็น
และรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของร่างพระราชบัญญัติ

๑. ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ.

กฎหมายใหม่ แก้ไขเพิ่มเติม ยกเลิก

๒. หลักการและเหตุผล

๒.๑ หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย โดยกำหนดให้การค้นตัว จับกุม ชัง หรือกระทำการใดอันกระทบกระเทือนต่อเสรีภาพในร่างกายของบุคคลจะต้องมีการแจ้งสิทธิและจัดทำบันทึกการควบคุมตัวตามที่กฎหมายนี้กำหนดโดยไม่เลือกปฏิบัติ รวมทั้งกำหนดให้ศาลยุติธรรมเป็นกลไกสำคัญในการตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐอันกระทบกระเทือนต่อเสรีภาพในร่างกายของบุคคล สร้างระบบความพร้อมรับผิด (accountability) และลบล้างวัฒนธรรมปล่อยให้คนผิดลอยนวล (impunity) ตลอดจนมีกลไกสนับสนุนช่วยเหลือให้ผู้ได้รับความเสียหายได้รับความเป็นธรรม ผ่านการช่วยเหลือทางกฎหมายเพื่อติดตามตรวจสอบและนำตัวผู้ที่เกี่ยวข้องมาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา และมาตรการชดเชยฟื้นฟูและเยียวยาความเสียหายทางร่างกาย จิตใจและสังคม และการป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดเกิดขึ้นซ้ำอีก

๒.๒ เหตุผล

โดยที่การทรมาน การกระทำ หรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และการกระทำทำให้บุคคลเสียหายซึ่งกระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง ซึ่งไม่อาจยกเว้นให้กระทำได้ ไม่ว่าสถานการณ์ใด ๆ อีกทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติให้รัฐมีหน้าที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของบุคคลจากการถูกค้นตัว จับกุม ชัง หรือถูกกระทำการใดอันกระทบกระเทือนต่อเสรีภาพในร่างกายเกินสมควรแก่เหตุผลที่กฎหมายกำหนด ยิ่งไปกว่านั้น การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมนั้นจะกระทำมิได้ ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติ หรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และได้ลงนามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการบังคับให้หายสาบสูญ จึงต้องมีบทบัญญัติที่กำหนดฐานความผิดเป็นการเฉพาะ ตลอดจนมีมาตรการป้องกันและปราบปรามมาตรการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหาย และมาตรการอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามข้อบทในอนุสัญญาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นการยกระดับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยให้เทียบเท่าสากล และสอดคล้องกับหลักการของรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๓. ผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประชาชนเข้าชื่อเสนอกฎหมาย
นายสุทัศน์ เงินหมื่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะ เป็นผู้เสนอ

ส่วนที่ ๒ การรับฟังความคิดเห็นและสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

๑. ข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็น

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีการกำหนดฐานความผิด มาตรการป้องกันและปราบปราม มาตรการเยียวยา ตลอดจนมาตรการอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการบังคับให้หายสาบสูญ ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับและเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย

๒. ผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบจากร่างพระราชบัญญัติ

หน่วยงานของรัฐ

๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๒. กรมสอบสวนคดีพิเศษ และอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ
๓. กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
๔. กรมการปกครอง
๕. ปลัดกระทรวงมหาดไทย
๖. ข้าราชการในสังกัดกระทรวงมหาดไทย
๗. ปลัดกระทรวงกลาโหม
๘. ข้าราชการในสังกัดกระทรวงกลาโหม
๙. ศาลอาญา
๑๐. ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ
๑๑. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
๑๒. สภานายความ และนายกสภานายความ
๑๓. สำนักงานอัยการสูงสุด
๑๔. ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ภาคเอกชน

๑. องค์กรภาคประชาสังคมด้านการปกป้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของบุคคลจากการควบคุมตัว
๒. ประชาชน

๓. ประเด็นการรับฟังความคิดเห็น

๑. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดนิยามของคำว่า “การทรมาน” “การกระทำที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” “การกระทำที่บุคคลสูญหาย” “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” และ “ผู้ได้รับความเสียหาย” (ร่างมาตรา ๔)

๒. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าควรกำหนดให้มีความผิดฐานกระทำบุคคลสูญหาย โดยระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท หากเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัส ระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงห้าแสนบาท และหากเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต (ร่างมาตรา ๘)

๓. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีความผิดฐานกระทำทรมาน โดยระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท หากเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัส ระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงห้าแสนบาท และหากเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือไม่ (ร่างมาตรา ๙)

๔. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่ากำหนดให้มีความผิดฐานกระทำการที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท (ร่างมาตรา ๑๐)

๕. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดบทเพิ่มโทษ และลดโทษดังกล่าว (ร่างมาตรา ๑๑)

๖. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้ผู้สมคบ เป็นผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน เพื่อกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น (ร่างมาตรา ๑๒)

๗. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าควรกำหนดให้ผู้บังคับบัญชาที่ไม่ดำเนินการที่จำเป็นและเหมาะสมตามอำนาจของตน เพื่อป้องกันหรือยุติการกระทำความผิด หรือไม่ดำเนินการ หรือส่งเรื่องให้ดำเนินการสอบสวนและดำเนินคดีอาญาตามกฎหมาย ต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น (ร่างมาตรา ๑๓)

๘. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าควรกำหนดให้การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่เป็นความผิดทางการเมือง ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนและกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา (ร่างมาตรา ๑๖)

๙. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐส่งตัวบุคคลใดออกไปนอกราชอาณาจักร หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าจะส่งผลให้บุคคลนั้นต้องตกอยู่ในความเสี่ยงจากการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๑๘)

๑๐. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ มีกำหนดอายุความห้าสิบปี และไม่มีอายุความหากเป็นส่วนหนึ่งของการกระทำที่มีลักษณะอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ (ร่างมาตรา ๒๑)

๑๑. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้คดีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นคดีพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ และให้พนักงานอัยการเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนการสอบสวน (ร่างมาตรา ๒๒)

๑๒. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าควรกำหนดให้คดีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้อยู่ในเขตอำนาจการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลพลเรือน และนำบทบัญญัติตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบมาบังคับใช้โดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๒๖)

๑๓. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีหน้าที่ควบคุมตัวบุคคลต้องจัดให้มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัวและได้รับแจ้งสิทธิตามที่กฎหมายกำหนด รวมถึงกำหนดบทระวางโทษหากเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ดำเนินการดังกล่าว (ร่างมาตรา ๒๗)

๑๔. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าควรกำหนดให้บุคคลมีสิทธิยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งยุติการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และศาลอาจมีคำสั่งเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าว (ร่างมาตรา ๒๙, ๓๐, ๓๑ และ ๓๒)

๑๕. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าควรกำหนดห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๓๔)

๑๖. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีการคุ้มครองบุคคลผู้ซึ่งใช้สิทธิโดยสุจริตในการแจ้งความหรือร้องเรียน (ร่างมาตรา ๓๕)

๑๗. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย (ร่างมาตรา ๓๖)

๑๘. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดหน้าที่และอำนาจให้คณะกรรมการ (ร่างมาตรา ๔๒)

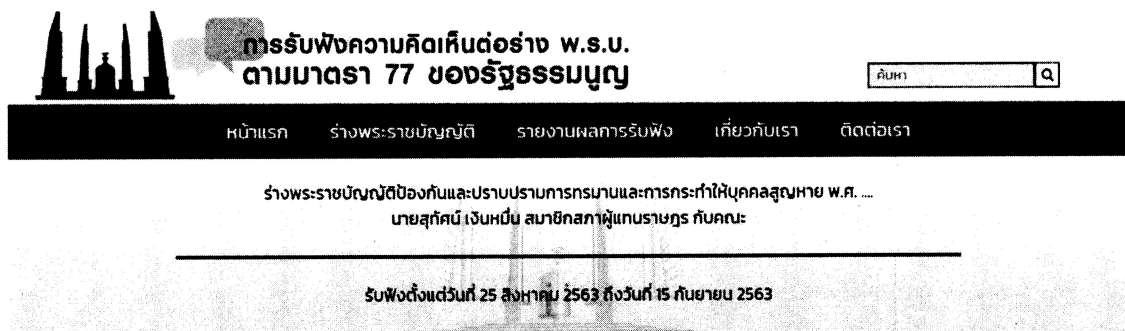
๑๙. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าควรกำหนดให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสืบสวนสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับการบังคับบุคคลให้สูญหายอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะพบบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหาย หรือปรากฏหลักฐานน่าเชื่อว่าบุคคลนั้นถึงแก่ความตาย และดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดภายใต้บทบัญญัติตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยให้ใช้บังคับแม้การปฏิเสธหรือปกปิดชะตากรรมของผู้ถูกควบคุมตัวได้เกิดขึ้นก่อนพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๔๘)

๔. ระยะเวลาและวิธีการการรับฟังความคิดเห็น

๔.๑ ระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๓ ถึงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๓ รวมระยะเวลา จำนวน ๒๑ วัน นับจากวันขึ้นเว็บไซต์ ถึงวันปิดการรับฟังความคิดเห็น

๔.๒ วิธีการรับฟังความคิดเห็น

(๑) ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th

(๒) ส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง ประกอบด้วย

๑. กรมสอบสวนคดีพิเศษ และอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ
๒. กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
๓. กรมการปกครอง และอธิบดีกรมการปกครอง
๔. ปลัดกระทรวงกลาโหม
๕. เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม
๖. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
๗. สำนักงานอัยการสูงสุด และอัยการสูงสุด

๘. สภานายความ และนายกสภานายความ

๕ สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

๕.๑ ข้อมูลทั่วไปผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น

จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th

จำนวน ๒ ราย โดยเป็นประชาชนทั่วไป จำนวน ๒ คน

จากการส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง

ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน ที่ได้แสดงความคิดเห็น

จำนวน ๔ ราย ได้แก่

๑. กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
๒. ปลัดกระทรวงกลาโหม
๓. เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม
๔. สำนักงานอัยการสูงสุด และอัยการสูงสุด

๕.๒ ผลการรับฟังความคิดเห็น

๑. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดบทนิยามของคำว่า “การทรمان” “การกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” “การกระทำที่บุคคลสูญหาย” “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” และ “ผู้ได้รับความเสียหาย” (ร่างมาตรา ๔)

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
- เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐	- อาจมีปัญหาด้านการตีความ

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- ควรบัญญัติบทนิยามให้สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี

- คำว่า “การที่” ในนิยาม “การทรมาน” ไม่ใช่ภาษากฎหมาย อาจพิจารณาตัดออกหรือเปลี่ยนเป็นคำอื่น

- คำว่า “รวมทั้ง” ในนิยาม “การทรมาน” อาจทำให้เกิดความสับสนในการตีความ

- (๔) ในนิยาม “การทรมาน” ใช้ถ้อยคำแปลอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ จึงควรปรับให้เป็นภาษากฎหมาย

- นิยาม คำว่า “การกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ในชั้นการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฯ (ฉบับกระทรวงยุติธรรม) ได้เคยมีการอภิปรายในประเด็นนี้ ซึ่งได้รับคำแนะนำจากคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ว่า การกำหนดนิยามของการกระทำดังกล่าวไม่มีความชัดเจน ซึ่งตามหลักกฎหมายอาญาที่มีบทลงโทษต่อบุคคลจะต้องกำหนดนิยามและฐานความผิดให้ชัดเจน ปราศจากความคลุมเครือ (nullum crimen sine lege certa) เพื่อลดการใช้ดุลยพินิจหรือการตีความตามอำเภอใจ นอกจากนี้ ในทางระหว่างประเทศยังไม่มีกำหนดนิยามที่ชัดเจนเกี่ยวกับการกระทำนี้ เนื่องจากมีความละเอียดอ่อน และแต่ละประเทศตีความการกระทำดังกล่าวแตกต่างกัน

- คำว่า “การที่” ในนิยาม “การกระทำที่บุคคลสูญหาย” ไม่ใช่ภาษากฎหมาย อาจพิจารณาตัดออกหรือเปลี่ยนเป็นคำอื่น

- "การทรมาน" เป็นหัวใจสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้ ควรจะกำหนดนิยามไว้โดยชัดเจนเช่นเดียวกับกรณีการกำหนดนิยามในประมวลกฎหมายอาญา จึงไม่ควรใช้คำว่า "เช่น" หากกรณีเป็นการกระทำอันก่อให้เกิดความเจ็บปวดและความทุกข์ทรมานอย่างร้ายแรงแก่กายหรือจิตใจ ย่อมถือว่าเป็นการทรมานทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเพื่อการใดก็ตาม ประกอบกับยังมีได้ให้ความหมายว่าความเจ็บปวดและทุกข์ทรมานอย่างร้ายแรงต้องมีลักษณะอย่างไร เพียงใดจึงจะเข้าองค์ประกอบของ "การทรมาน"

- ยังไม่มีคำอธิบายหรือให้นิยามถึงการกระทำอันมีลักษณะเป็นการไรมนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ ทำให้เกิดปัญหาการตีความได้ในอนาคต

๒. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าควรกำหนดให้มีความผิดฐานกระทำให้บุคคลสูญหาย โดยระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท หากเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัส ระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงห้าแสนบาท และหากเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต (ร่างมาตรา ๘)

เห็นด้วย

- มีการกำหนดให้ปลัดกระทรวงกลาโหมเป็นกรรมการ
- เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

-

๓. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีความผิดฐานกระทำทรมาน โดยระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท หากเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัส ระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงห้าแสนบาท และหากเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือไม่ (ร่างมาตรา ๙)

เห็นด้วย

- เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- คำว่า "รวมทั้ง" ในวรรคแรก อาจทำให้เกิดความสับสนในการตีความ
- (๔) ใช้ถ้อยคำแปลอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ จึงควรปรับให้เป็นภาษากฎหมาย

๔. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่ากำหนดให้มีความผิดฐานกระทำที่โหดร้ายไรมนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท (ร่างมาตรา ๑๐)

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
- เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐	- นิยามยังไม่มี ความชัดเจน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ การกำหนดโทษ

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- ประเด็น "การกระทำที่โหดร้ายไรมนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์" นั้น เคยมีการหยิบยกขึ้นอภิปรายในชั้นการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฯ (ฉบับกระทรวงยุติธรรม) โดยคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) มีความเห็นว่า กฎหมายอาญาที่มีบทลงโทษต่อบุคคลจะต้องกำหนดนิยามและฐานความผิดให้ชัดเจนปราศจากความคลุมเครือ (nullum crimen sine lege certa) เพื่อลดการใช้ดุลยพินิจหรือ

การตีความตามอำเภอใจ นอกจากนี้ ในทางระหว่างประเทศยังไม่มีข้อกำหนดนิยามที่ชัดเจนเกี่ยวกับการกระทำนี้ เนื่องจากมีความละเอียดอ่อน และแต่ละประเทศตีความการกระทำดังกล่าวแตกต่างกัน

๕. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดบทเพิ่มโทษ และลดโทษดังกล่าว (ร่างมาตรา ๑๑)

เห็นด้วย

- เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

-

๖. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้ผู้สมคบ เป็นผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน เพื่อกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น (ร่างมาตรา ๑๒)

เห็นด้วย

- เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- ในกรณีที่บุคคลกระทำการเพียงสมคบหรือสนับสนุนแต่ไม่ถึงขั้นเป็นตัวการร่วมตามประมวลกฎหมายอาญา การกำหนดโทษให้ผู้สมคบหรือผู้สนับสนุนรับโทษในระดับเดียวกับตัวการร่วมต้องพิจารณาด้วยว่าจะขัดต่อหลักการลงโทษตามสัดส่วนและหลักความยุติธรรมหรือไม่

๗. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าควรกำหนดให้ผู้บังคับบัญชาที่ไม่ดำเนินการที่จำเป็นและเหมาะสมตามอำนาจของตน เพื่อป้องกันหรือยุติการกระทำความผิด หรือไม่ดำเนินการ หรือส่งเรื่องให้ดำเนินการสอบสวนและดำเนินคดีอาญาตามกฎหมาย ต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น (ร่างมาตรา ๑๓)

เห็นด้วย

- เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- ควรกำหนดให้ชัดเจนว่าผู้บังคับบัญชาที่จะต้องรับโทษดังกล่าวจะต้องเป็นผู้ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบและมีอำนาจควบคุมการกระทำซึ่งเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดนั้น ๆ ด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้ความเป็นธรรมกับผู้บังคับบัญชาตามสายงานซึ่งไม่มีส่วนรับรู้เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดกฎหมายดังกล่าว

๘. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าควรกำหนดให้การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่เป็นความผิดทางการเมือง ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนและกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา (ร่างมาตรา ๑๖)

เห็นด้วย

- เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

- ลักษณะของกระทำความผิดตามมาตรา ๑๗ - ๒๒ ของร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว มีลักษณะเป็นกระทำความผิดอาญาทั่วไป มิได้มีเหตุมุ่งใจทางการเมือง หรือมีวัตถุประสงค์ทางการเมือง

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

-

๙. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐส่งตัวบุคคล ใดออกไปนอกราชอาณาจักร หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าจะส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยจากการ กระทบความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๑๘)

เห็นด้วย

- เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

- สอดคล้องกับหลักการห้ามผลักดันกลับ (Principle of Non-Refoulement) ตามบทบัญญัติ มาตรา ๓ (๑) แห่งอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน การปฏิบัติหรือลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยี ศักดิ์ศรี ค.ศ. ๑๙๘๔ (Convention Against Torture and Other Cruel , Inhuman or Degrading Treatment or Punishment : CAT) ที่บัญญัติว่า “ไม่มีรัฐภาคีใดจะขับไล่ ส่งกลับ (ผลักดันกลับ) หรือส่งมอบ ตัวบุคคลไปยังรัฐอื่น ซึ่งมีมูลเหตุอันสมควรเชื่อได้ว่าเขาอาจตกอยู่ในอันตรายจากการทรมาน” ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีในอนุสัญญานี้เพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปตามพันธกรณีและวัตถุประสงค์ของ อนุสัญญานี้

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

-

๑๐. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ มีกำหนดอายุความ ห้าสิบปี และไม่มีอายุความหากเป็นส่วนหนึ่งของการกระทำที่มีลักษณะอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ (ร่างมาตรา ๒๑)

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
- เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐	- มีความไม่ชัดเจนของการกระทำที่มีลักษณะอย่าง กว้างขวางและเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- ในเรื่องอายุความการฟ้องคดีนั้น มีหลักเกณฑ์ทั่วไปกำหนดไว้ภายใต้ประมวลกฎหมายอาญาแล้ว ดังนั้น หากจะมีการกำหนดอายุความไว้เป็นการเฉพาะในพระราชบัญญัตินี้ควรกำหนดให้ชัดเจนถึงหลักเกณฑ์ ในการนับอายุความว่าเริ่มนับเมื่อไร เช่น เริ่มนับเมื่อการกระทำความผิดได้สิ้นสุดลง หรือเริ่มนับเมื่อผู้ถูกทรมาน อยู่ในวิสัยหรือโอกาสที่จะต้องทุกข์ได้ เป็นต้น

- อาจเกิดปัญหาความคลุมเครือในการตีความคำว่า “อย่างกว้างขวาง และเป็นระบบ”

๑๑. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้คดีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นคดีพิเศษ ตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ และให้พนักงานอัยการเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนการสอบสวน (ร่างมาตรา ๒๒)

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
- เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐	- นิยามยังไม่มีความชัดเจน ซึ่งจะส่งผลต่อการ กำหนดโทษ

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<p>- สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๒๑ ที่บัญญัติว่า ในอนุมาตรา (๑) (ก) คดีความผิดทางอาญาที่มีความซับซ้อน จำเป็นต้องใช้วิธีการสืบสวนสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานเป็นพิเศษ, (ง) คดีความผิดทางอาญาที่มีผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน และ (จ) คดีความผิดทางอาญาที่มีพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่...” ซึ่งเข้าใจเนื้อหาโดยสังเขปว่า ประกอบกับคดีลักษณะดังกล่าวจำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเป็นผู้ดำเนินการสืบสวนและสอบสวน รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่แตกต่างจากเจ้าหน้าที่ทั่วไป เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการทรمانและบังคับให้บุคคลสูญหายดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เว้นแต่เป็นการกระทำของเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ ก็ให้เจ้าพนักงานตำรวจเป็นผู้ทำการสอบสวนโดยการสอบสวนไม่ว่าจะทำการสอบสวนโดยเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษหรือเจ้าพนักงานตำรวจต้องมีพนักงานอัยการเข้าร่วมในการสอบสวนด้วย</p>	<p>- มีความไม่ชัดเจนว่าพนักงานอัยการจะเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนการสอบสวนอย่างไร การรับผิดชอบสำนวนการสอบสวนมีความหมายอย่างไร เป็นการเข้าควบคุมการสอบสวนหรือไม่ เป็นการใช้ถ้อยคำที่บัญญัติไว้กว้างเกินไป</p> <p>- ในวรรคแรกกำหนดให้เป็นคดีพิเศษซึ่งทำให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษของกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นพนักงานสอบสวนและวรรคสองกำหนดว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหน่วยงานใดตกเป็นผู้ถูกล่าหว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหน่วยงานนั้นเข้าร่วมเป็นพนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>ถ้าหากกรณีที่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นผู้กระทำความผิดจะเกิดปัญหาว่าผู้ใดจะเป็นผู้มีอำนาจสอบสวนความผิดดังกล่าว</p>

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- การให้พนักงานอัยการเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนการสอบสวนนั้น เห็นว่าควรที่จะให้พนักงานสอบสวนที่ทำการสอบสวนเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนการสอบสวน โดยพนักงานอัยการอาจให้คำแนะนำตรวจสอบพยานหลักฐาน ถามปากคำ หรือสั่งให้ถามปากคำบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ตั้งแต่เริ่มการทำสำนวนสอบสวนนับแต่โอกาสแรกเท่าที่จะพึงกระทำได้

๑๒. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าควรกำหนดให้คดีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ อยู่ในเขตอำนาจการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลพลเรือน และนำบทบัญญัติตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบมาบังคับใช้โดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๒๖)

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<p>- ฐานความผิดตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ เป็นการกระทำความผิดโดยเจ้าหน้าที่รัฐส่งผลให้คดีมีความยุ่งยาก ซับซ้อนในการสืบสวนสอบสวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน จึงควรกำหนดให้ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ อยู่ในเขตอำนาจของศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ ซึ่งเป็นศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาคดีโดยใช้ระบบไต่สวน และผู้พิพากษาที่</p>	<p>- บุคคลที่อยู่ในอำนาจของศาลทหารไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของกระบวนการยุติธรรมทหาร</p>

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ทำการพิจารณาตัดสินคดีมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสิทธิภาพ การดำเนินคดีทุจริตและการดำเนิน กระบวนพิจารณาในระบบไต่สวน - เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐	

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- การกำหนดเขตอำนาจศาลเป็นศาลพลเรือน อาจทำให้เกิดปัญหา เนื่องจากศาลพลเรือน มีหลายศาล เช่น ศาลแพ่ง ศาลอาญา เป็นต้น ดังนั้น หากมีเจตนารมณ์ที่จะยกเว้นเขตอำนาจศาลทหาร เควรรระบุให้ชัดเจน

๑๓. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีหน้าที่ควบคุมตัวบุคคลต้องจัดให้มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัวและได้รับแจ้งสิทธิตามที่กฎหมายกำหนด รวมถึงกำหนดระยะเวลาหากเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ดำเนินการดังกล่าว (ร่างมาตรา ๒๗)

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
- เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐	- ภายใต้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีบทบัญญัติที่บัญญัติห้ามมิให้รับฟังยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบอยู่แล้ว - ในนิยาม "การควบคุมตัว" มีความหมายรวมถึง การเชิญตัวไปสอบถาม หรือซักถามซึ่งอาจจะเกิดจากความยินยอมของผู้ถูกเชิญตัวก็ได้ ซึ่งถ้าเป็นในกรณีดังกล่าวผู้ถูกเชิญตัวน่าจะเป็นเพียงผู้ให้ ถ้อยคำ หรือเป็นพยานเท่านั้น ดังนั้นจึงควร กำหนดนิยามคำว่า ควบคุมตัว มิให้รวมถึงกรณี การเชิญตัวบุคคลโดยผู้ยื่นยินยอม

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- ภายใต้บทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญามีฐานความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการกำหนดเอาไว้แล้ว ดังนั้น การกำหนดไว้เป็นการเฉพาะอีกจะเป็นการซ้ำซ้อนหรือไม่

- การแจ้งสิทธิตามมาตรา ๖๖ บางประเด็นมีกำหนดอยู่แล้วในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงไม่จำเป็นต้องระบุซ้ำในร่างพระราชบัญญัติฯ

๑๔. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าควรกำหนดให้บุคคลมีสิทธิยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งยุติ การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และศาลอาจมีคำสั่งเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด ดังกล่าว (ร่างมาตรา ๒๘, ๓๐, ๓๑ และ ๓๒)

เห็นด้วย

- เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- ควรกำหนดไว้ให้ชัดเจนถึงสิทธิในการอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวด้วย อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้กำหนดไว้ในมาตรา ๔ และมาตรา ๕ ถึงหลักการในการจัดการแทนผู้เสียหายเอาไว้แล้ว การกำหนดเอาไว้อีกในพระราชบัญญัติฉบับนี้ต้องพิจารณาด้วยว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้มีเจตนารมณ์ในการกำหนดนิยามคำว่า “ผู้เสียหาย” ให้กว้างหรือแคบกว่าหลักในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

- มาตรา ๒๙ วรรค ๔ ควรรวมอยู่ในวรรค ๓

- การแจ้งสิทธิตามมาตราข้างประเด็นมีกำหนดอยู่แล้วในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงไม่จำเป็นต้องระบุซ้ำในร่างพระราชบัญญัติฯ

๑๕. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าควรกำหนดห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๓๔)

เห็นด้วย

- เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- ภายใต้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีบทบัญญัติที่บัญญัติห้ามมิให้รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบอยู่แล้ว ดังนั้น จึงเห็นควรเสนอแนะให้รับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่า หากไม่มีการกำหนดหลักการดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะในพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะส่งผลให้ขัดต่อหลักการของอนุสัญญาฯ หรือไม่

- เป็นกรณีที่มีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖ กำหนดไว้แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดซ้ำในร่างพระราชบัญญัติฯ

๑๖. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีการคุ้มครองบุคคลผู้ซึ่งใช้สิทธิโดยสุจริตในการแจ้งความหรือร้องเรียน (ร่างมาตรา ๓๕)

เห็นด้วย

- เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

- เป็นการสนับสนุนให้ผู้รู้ข้อมูลการกระทำความผิดกล้าแจ้งความหรือร้องเรียน และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- เป็นหลักกฎหมายทั่วไปอยู่แล้วที่การร้องทุกข์ หากกระทำโดยสุจริตมิได้กระทำเพื่อกลั่นแกล้งผู้อื่นจะไม่ใช่การละเมิด จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดในร่างพระราชบัญญัติ

๑๗. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย (ร่างมาตรา ๓๖)

เห็นด้วย

- เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- “กรรมการโดยตำแหน่ง” ตามร่างที่ส่งมานั้นไม่ปรากฏว่ามี อัยการสูงสุดเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง จึงเห็นควรเสนอให้เพิ่ม อัยการสูงสุด เข้าเป็นกรรมการโดยตำแหน่งด้วย เนื่องจากสำนักงานอัยการสูงสุดถือว่าเป็นหนึ่งในหน่วยงานด้านกระบวนการยุติธรรมที่สำคัญ และเกี่ยวข้องโดยตรงในการทำสำนวน ยื่นฟ้อง และดำเนินกระบวนการพิจารณาทั้งปวงในชั้นศาล ในฐานะความผิดที่บัญญัติไว้ภายใต้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ การมีผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดเข้าไปเป็นหนึ่งในคณะกรรมการฯ ย่อมเป็นประโยชน์

๑๘. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดหน้าที่และอำนาจให้คณะกรรมการ (ร่างมาตรา ๔๒)

เห็นด้วย

- เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- ควรกำหนดให้ชัดเจนถึงองค์ประชุมในการประชุมคณะกรรมการ

- ใน (๙) กำหนดให้มี “การตรวจเยี่ยมหน่วยงานหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตัวได้ โดยไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า” อาจขัดต่อข้อกำหนดเพื่อความปลอดภัยของบางหน่วยงาน ที่ไม่สามารถให้เข้าเยี่ยมโดยทันที และโดยลำพังได้ นอกจากนี้ การรับเรื่องร้องเรียนที่ไม่ระบุชื่ออาจทำให้เกิดกรณีการฟ้องกลั่นแกล้งเจ้าหน้าที่ รวมทั้ง อาจไม่สามารถติดตามสอบถามข้อมูลในรายละเอียดจากผู้ให้ข้อมูลได้

๑๙. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าควรกำหนดให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสืบสวนสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับการบังคับบุคคลให้สูญหายอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะพบบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหาย หรือปรากฏหลักฐานน่าเชื่อว่าบุคคลนั้นถึงแก่ความตาย และดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดภายใต้บทบัญญัติตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยให้ใช้บังคับแม้การปฏิเสธหรือปกปิดชะตากรรมของผู้ถูกควบคุมตัวได้เกิดขึ้นก่อนพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๔๘)

เห็นด้วย

- เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- การกำหนดให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสืบสวนสอบสวนคดีความผิดภายใต้พระราชบัญญัตินี้จนกว่าจะพบบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหายอย่างต่อเนื่อง หรือปรากฏหลักฐานน่าเชื่อว่าบุคคลนั้นถึงแก่ความตาย โดยให้บังคับกับการควบคุมตัวที่เกิดก่อนพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับด้วยอาจเป็นการสร้างภาระให้หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบการสอบสวน จึงเสนอแนะให้ควรสอบถามความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าจะขัดข้องหรือไม่กับบทบัญญัติดังกล่าว

- อาจมีข้อจำกัดในด้านบุคลากรและงบประมาณ จึงควรแต่เพียงกำหนดระยะเวลาหนึ่งแต่ก็ไม่ตัดช่องทางที่จะทำการสืบสวนสอบสวน ซ้ำหลังสิ้นสุดกำหนดระยะเวลาที่ได้กำหนดแล้ว หากปรากฏภายหลังว่ามีข้อเท็จจริงหรือหลักฐานอันอาจทำให้ทำการสืบสวนสอบสวนต่อไปได้

๒๐. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

๑. เนื่องจาก มาตรา ๓ เป็นการบัญญัติถึงหลักการบังคับใช้กฎหมายทั่วไปจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติฯ

๒. มาตรา ๖ และ ๗ เป็นบทบัญญัติที่มีสาระสำคัญอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ อยู่แล้ว และเป็นบทบัญญัติที่ไม่มีบทลงโทษ จึงไม่มีความจำเป็นที่จะกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้

๓. คำว่า “ผู้ใด” ในมาตรา ๑๕ น่าจะเป็นคำว่า “ผู้ใด”

๔. มาตรา ๑๕ ควรเขียนฐานความผิดให้เหมือนกับมาตรา ๘ คือ “กระทำบุคคลสูญหาย”

๕. มาตรา ๑๗ ควรตรวจสอบมาตราในร่างพระราชบัญญัติฯ อีกครั้งหนึ่ง

๖. มาตรา ๑๙ นิยามของ “ผู้ได้รับความเสียหาย” มีอยู่แล้วในมาตรา ๔ ซึ่งมีการขยายความแล้วว่าเป็นบุคคลใดบ้าง ดังนั้น ไม่ควรกำหนดในวงเล็บอีก และการใส่วงเล็บในร่างพระราชบัญญัติฯ ไม่ใช่วิธีการตรากฎหมายที่ถูกต้อง

๗. มาตรา ๒๔ หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ควรกำหนดไว้ในมาตรา ๔๒ เพื่อความเป็นเอกภาพ

๘. มาตรา ๔๔ ควรตรวจสอบการจัดแบ่งวรรคให้ถูกต้อง

๙. มาตรา ๔๕ ควรตรวจสอบการจัดแบ่งวรรคให้ถูกต้อง

๑๐. มาตรา ๔๖ การลงโทษในความผิดฐานนี้ อาจไม่เหมาะสม เนื่องจากตามหลักกฎหมายอาญานั้น ความผิดอาญาที่มีบทลงโทษต่อบุคคลควรจะต้องกำหนดให้ชัดเจน ปราศจากความคลุมเครือ (nullum crimen sine lege certa) เพื่อลดการใช้ดุลพินิจหรือการตีความตามอำเภอใจ นอกจากนี้ ในทางระหว่างประเทศยังไม่มีกำหนดนิยามที่ชัดเจนเกี่ยวกับการกระทำนี้ เนื่องจากมีความละเอียดอ่อน และแต่ละประเทศตีความการกระทำดังกล่าวแตกต่างกัน

๑๑. มาตรา ๔๗ เจ้าหน้าที่ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ที่สามารถฟ้องร้องดำเนินคดีตามมาตรา ๑๕๗ ประมวลกฎหมายอาญาได้อยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติฯ นี้

๑๒. การจัดการมรดกหรือจัดการทรัพย์สินของบุคคลผู้ถูกบังคับให้สูญหาย ดังนี้ การจัดการมรดกของบุคคลผู้ถูกบังคับให้สูญหายที่ถือว่าถึงแก่ความตายนั้นจะทำให้เกิดคดีแพ่งชั้น ๒ คดี ได้แก่ (๑) คดีหลัก คือ คดีร้องขอจัดการมรดกของบุคคลผู้ถูกบังคับให้สูญหาย และ (๒) คดีอุปกรณ์ คือ คดีร้องขอให้ศาลสั่งว่าบุคคลผู้ถูกบังคับให้สูญหายเป็นคนสาบสูญ และจะต้องดำเนินการให้ได้คำสั่งศาลให้เป็นคนสาบสูญมาก่อนจึงจะร้องขอให้จัดการมรดกได้ ทั้งนี้ มีความเป็นไปได้ว่าจะมีการดำเนินคดีอาญาต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐในความผิดฐานบังคับบุคคลให้สูญหายไปควบคู่ไปกับการดำเนินคดีแพ่งข้างต้นทั้ง (๑) และ/หรือ (๒)

มีข้อสังเกตว่าการดำเนินคดีแพ่งในส่วนการร้องขอให้ศาลสั่งว่าบุคคลผู้ถูกบังคับให้สูญหายเป็นคนสาบสูญนั้น สามารถแยกดำเนินการไปได้โดยไม่ต้องรอผลของคดีอาญา เพราะเพียงแค่ปรากฏข้อเท็จจริงตามมาตรา ๖๑ วรรคแรก ว่าบุคคลผู้ถูกบังคับให้สูญหายได้หายไปจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่และไม่มีใครรู้แน่ว่าบุคคลนั้นยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ตลอดระยะเวลาห้าปี ก็ย่อมเป็นเหตุให้ศาลสั่งให้บุคคลดังกล่าวเป็นคนสาบสูญแล้ว

อย่างไรก็ตาม กรณียังมีปัญหาให้ต้องพิจารณาต่อไปว่า การบังคับบุคคลให้สูญหายที่ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย พ.ศ. ได้บัญญัติให้เป็นความผิดอาญานั้น จะถือว่าเป็น “เหตุอันตรายแก่ชีวิต...” ตามนัยมาตรา ๖๑ (๓) แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง

และพาณิชย์หรือไม่ หากจะถือว่าการบังคับบุคคลให้สูญหาย (หรือหากยึดตามคำนิยามในร่างพระราชบัญญัติฯ ก็คือการควบคุมตัว หรือการกระทำด้วยประการใดโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ...) เป็นเหตุอันตรายแก่ชีวิต ก็จะมีผลเป็นการลดระยะเวลาที่กฎหมายถือว่าบุคคลผู้ถูกบังคับให้สูญหายเป็นคนสาบสูญตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จาก ๕ ปี เหลือ ๒ ปี อันจะทำให้สามารถดำเนินการร้องขอจัดการมรดกของผู้ถูกบังคับให้สูญหายได้เร็วขึ้น แต่การตีความในกรณีต้องใช้ความระมัดระวังและพิจารณาให้รอบคอบถี่ถ้วนก่อนจะดำเนินการ เพราะหากศาลได้มีคำสั่งให้บุคคลผู้ถูกบังคับให้สูญหายเป็นคนสาบสูญแล้ว จะมีผลอย่างมากต่อสถานะและความสัมพันธ์ตามกฎหมายของบุคคลดังกล่าว และเพื่อให้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะและพันธกรณีตามอนุสัญญาฯ และเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อสถานะและความสัมพันธ์ตามกฎหมายของผู้ถูกบังคับให้สูญหาย จึงเห็นควรให้มีทางเลือกในการจัดการทรัพย์สินของผู้ถูกบังคับให้สูญหาย (นอกเหนือไปจากการร้องขอจัดการมรดก) ดังนี้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๘ ถึง ๖๐ ได้มีบทบัญญัติว่าด้วยการจัดการทรัพย์สินของ “ผู้ไม่อยู่ (Absentee)” ไว้แล้ว โดยมีเงื่อนไขในการร้องขอจัดการทรัพย์สินในมาตรา ๔๘ และเห็นว่าการจัดการทรัพย์สินของผู้ถูกบังคับให้สูญหาย ในฐานะ “ผู้ไม่อยู่” ตามมาตรา ๔๘ มีประโยชน์ในแง่การรักษาสถานะ “บุคคล” ตามกฎหมายของผู้ถูกบังคับให้สูญหายไว้จนกว่าจะพบศพหรือพบหลักฐานอันควรเชื่อว่าผู้ถูกบังคับให้สูญหายถึงแก่ความตาย ทั้งนี้ มาตรา ๕๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติเหตุแห่งการสิ้นสุดของความเป็นผู้จัดการทรัพย์สินของผู้ไม่อยู่ไว้ ได้แก่ (๑) เมื่อผู้ไม่อยู่นั้นกลับมา... (๓) เมื่อผู้ไม่อยู่ถึงแก่ความตายหรือศาลมีคำสั่งให้เป็นคนสาบสูญ จึงสรุปได้ว่าบทบัญญัติในเรื่องการจัดการทรัพย์สินของผู้ไม่อยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สอดรับกับสถานะของผู้ถูกบังคับให้สูญหายตามร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย พ.ศ. และสามารถเชื่อมโยงไปสู่การจัดการมรดกของผู้ถูกบังคับให้สูญหายได้อย่างครบวงจร (ตามนัยมาตรา ๑๗๑๓ ประกอบ ๑๕๕๙ และ ๑๖๐๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์) ทั้งยังสอดคล้องและเหมาะสมแล้วกับพันธกรณีที่ตามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับมาตรา ๒๔ (๖)

๑๓. ตามร่างมาตรา ๒๗ (๖) ได้กำหนดให้มีทนายความเข้าร่วมการสอบปากคำด้วยนั้น ทั้งที่ผู้ที่ถูกเชิญตัวมาอยู่ในฐานะพยาน ทำให้กระบวนการค้นหาความจริงจากพยานอาจได้รับผลกระทบเนื่องจากพยานจะได้รับการแนะนำตักเตือนจากทนายความทำให้พยานไม่พูดความจริง และควรใช้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะเหมาะสมกว่า และตามร่างมาตรา ๒๗ (๙) มิใช่เป็นเรื่องที่ผู้ถูกควบคุมตัวมีสิทธิและได้รับแจ้งสิทธิอย่างไร เป็นคนละเรื่อง จึงไม่ควรนำมาบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๒๗

ส่วนที่ ๓ รายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ

๑. ความเป็นมา สภาพปัญหา ความจำเป็นที่จะต้องตราพระราชบัญญัติ

โดยที่การทรมาน การกระทำหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และการกระทำให้บุคคลเสียหายซึ่งกระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง ซึ่งไม่อาจยกเว้นให้กระทำได้ไม่ว่าสถานการณ์ใด ๆ อีกทั้ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติให้รัฐมีหน้าที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของบุคคลจากการถูกค้นตัว จับ คุมขัง หรือถูกกระทำการใดอันกระทบกระเทือนต่อเสรีภาพในร่างกายเกินสมควรแก่เหตุผลที่กฎหมายกำหนด ยิ่งไปกว่านั้น การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมนั้นจะกระทำมิได้ ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติ หรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และได้ลงนามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการบังคับให้หายสาบสูญ จึงต้องมีบทบัญญัติที่กำหนดฐานความผิดเป็นการเฉพาะ ตลอดจนมีมาตรการป้องกันและปราบปรามมาตรการเยียวยา

ผู้ได้รับความเสียหาย และมาตรการอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามข้อบทในอนุสัญญาดังกล่าวได้
อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นการยกระดับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยให้เทียบเท่าสากล และ
สอดคล้องกับหลักการของรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. ความสอดคล้องของร่างพระราชบัญญัติ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑. มาตรา ๒๖ การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไป
ตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัด
ต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุและจะกระทบต่อศักดิ์ศรี
ความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้ง ต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย

กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใด
กรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

๒. มาตรา ๒๗ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครอง
ตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด
เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือ
สังคมความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ
หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้
เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการหรือ
ผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างของ
องค์กรของรัฐย่อมมีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ในกฎหมายเฉพาะในส่วนที่
เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม

๓. มาตรา ๒๘ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุ
อย่างอื่น ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือ
ร่างกายจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ

การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้

๔. มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง วรรคสอง วรรคสาม บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำ
การอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้น
จะหนักกว่าโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้

ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำ
พิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

การควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้มี
การหลบหนี

๕. มาตรา ๓๒ บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว

การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ

ยุทธศาสตร์ชาติในเรื่อง

- ยุทธศาสตร์ชาติที่ ๔ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม หัวข้อที่ ๔.๔.๑ สร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมโดยปรับแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ให้มีความทันสมัย ลดความขัดแย้งของกฎหมาย และสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศและสนับสนุนการลดความเหลื่อมล้ำ

- ยุทธศาสตร์ชาติที่ ๖ ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ หัวข้อที่ ๖.๖ การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับให้มีความชัดเจน ทันสมัย เป็นธรรมและสอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ

แผนปฏิรูปประเทศในเรื่อง

แผนปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย

- ประเด็นปฏิรูปที่ ๑: มีกลไกให้การออกกฎหมายเป็นกฎหมายที่ดีและเท่าที่จำเป็น รวมทั้งมีกลไกในการทบทวนกฎหมายที่มีผลใช้บังคับแล้ว เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

- ประเด็นปฏิรูปที่ ๖: มีกลไกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายที่มีความสำคัญและจัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย รวมทั้ง การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน

- ประเด็นปฏิรูปที่ ๑๐: มีกลไกส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แผนปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม

- ประเด็นปฏิรูปที่ ๒: การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบและการสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย

๓. ประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีการกำหนดฐานความผิด มาตราการป้องกันและปราบปราม มาตราการเยียวยา ตลอดจนมาตรการอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการบังคับให้หายสาบสูญ ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับและเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้ง คุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย

๔. ความสัมพันธ์หรือความใกล้เคียงกับกฎหมายอื่น

ประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๕. ผลกระทบโดยรวมที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

๕.๑ ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

สิทธิมนุษยชนเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นตัวชี้วัดในการพิจารณาขีดความสามารถในการแข่งขันของธนาคารโลก ซึ่งหากประเทศไทยสามารถจัดการปัญหาอาชญากรรมและความรุนแรงได้อย่างมีประสิทธิภาพก็จะยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังเพิ่มแรงจูงใจให้นักธุรกิจเข้ามาลงทุนในประเทศไทยเพิ่มขึ้นเพราะมีความมั่นใจในเรื่องความปลอดภัย

๕.๒ ผลกระทบต่อสังคม

ประชาชนจะมีการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นในเรื่องสิทธิ เสรีภาพ และสิทธิมนุษยชน โดยมีหลักประกันการคุ้มครองสิทธิที่มีมาตรฐานตามหลักสากล ลดการละเมิดสิทธิสร้างความเชื่อมั่นด้านกระบวนการยุติธรรม และลดความเหลื่อมล้ำให้กับประชาชนการละเมิดสิทธิลดน้อยลง

๕.๓ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพ

-

๕.๔ ผลกระทบอื่นที่สำคัญ

- ด้านการเมืองภายในประเทศ เป็นการยืนยันนโยบายของรัฐบาลว่าไม่สนับสนุนการกระทำทารุณและการกระทำที่บุคคลสูญหายโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ

- ด้านการเมืองระหว่างประเทศ เป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีให้กับประเทศไทยในสังคมโลก โดยแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีเจตนาารมณ์และความตั้งใจจริงที่จะเคารพสิทธิมนุษยชนเทียบเท่ากับระดับสากลอันจะช่วยให้ประเทศไทยได้รับการยอมรับและความเชื่อถือจากประชาคมระหว่างประเทศ

- ด้านกระบวนการยุติธรรม เป็นหลักประกันว่าจะไม่มีการงดเว้นการลงโทษแก่บุคคลใด ๆ และส่งเสริมให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นและทัศนคติที่ดีต่อกระบวนการยุติธรรม

๖. การกำหนดให้มีระบบอนุญาต อนุมัติ หรือการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่

มี

ไม่มี

เหตุผลและความจำเป็น

.....

๗. การกำหนดให้มีระบบคณะกรรมการ

มี

ไม่มี

เหตุผลและความจำเป็น

ร่างพระราชบัญญัติฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามอนุสัญญาฯ ทั้งสองฉบับ โดยกำหนดให้มีมาตรการป้องกัน ปรามปราม และเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำทารุณและการกระทำที่บุคคลสูญหายซึ่งมีหลายหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ จึงต้องมีกลไกระดับนโยบายทำหน้าที่บูรณาการระหว่างหน่วยงานที่มีอยู่เดิมในการขับเคลื่อนกระบวนการป้องกัน ปรามปราม และเยียวยาให้เกิดผลเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

๘. บทกำหนดโทษ

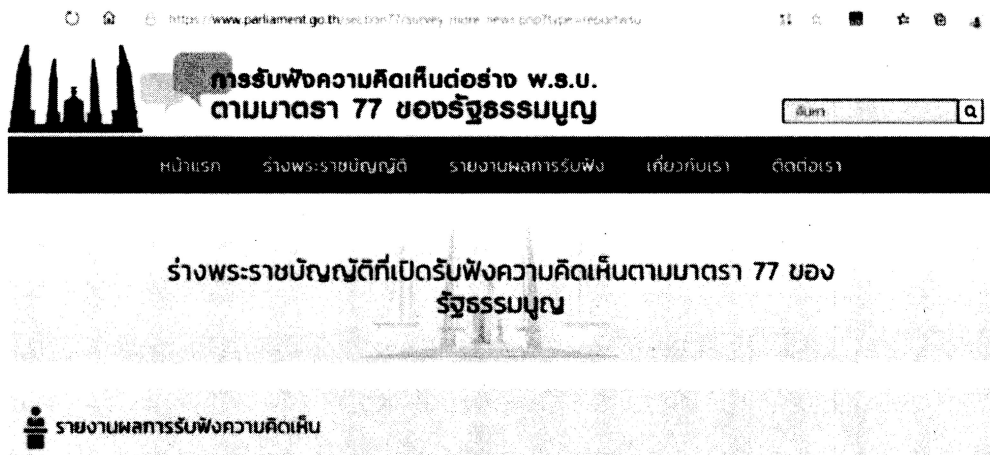
- ไม่มี
- โทษทางอาญา
- โทษทางปกครอง
- โทษปรับเป็นพินัย
- โทษอุปรกรณ์

เหตุผลและความจำเป็น

การกำหนดโทษทางอาญาเป็นการป้องปรามไม่ให้ผู้กระทำความผิดตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ ยับยั้งและเพื่อบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามที่กฎหมาย กำหนด

ส่วนที่ ๔ การเปิดเผยรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ

คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติที่เสนอ โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ได้เปิดเผยรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ ทางเว็บไซต์รัฐสภา www.parliament.go.th แล้ว ตั้งแต่วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓

คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น
จากร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร